

Bees of Europe

Denis Michez, Pierre Rasmont, Michaël Terzo, Nicolas J. Vereecken. 2019. Hymenoptera of Europe 1: Bees of Europe – NAP Editions, Verrières-le-Buisson. 548 sidor. ISBN: 9782913688346. Ca pris: 790 kr.

Efter flera års arbete presenterar nu Denis Michez, Pierre Rasmont, Michaël Terzo och Nicholas J. Vereecken verket *Bees of Europe*. Författarna ger en matnyttig introduktion till både systematik och ekologi för ordningen steklar. En släktesnyckel gör att du både för honor och hanar kan reda ut i vilket av de 77 släktena som du har ett fynd.

Är boken ett måste? Har du intresse av att få en bra överblick av ordningen steklar, och i synnerhet bifamiljerna, då är den att rekommendera. Vill du nyckla fram arter av bin från Sverige eller andra delar av Europa – då hjälper denna bok inte dig. I boken saknas artnycklar och annan information på artnivå.

Denis Michez och hans medförfattare ger en bred och faktaspäckad beskrivning av hela ordningen steklar. Globalt är steklar en av de artrikaste ordningarna av insekter, med över 150 000 beskrivna arter, men bara 16% finns representerade i Europa. Både systematik och fossila grupper av steklar tas upp. Det viktigaste bidraget i denna övergripande del är en snillrik nyckel som ger möjlighet att nå någon av de 21 överfamiljer av steklar som hittills påträffats i Europa.

Även kapitlet om bin ger en bra generell genomgång av systematik, evolution, morfologi, ekologi och pollination. Bokens stora värde ligger i själva checklisten – en lista på de 2 053 arter av bin som är noterade för Europa. Ca 10 % av jordens beskrivna arter av bin finns noterade i Europa, och bara ca 4 % i Norden. Checklisten är inte unik för denna bok, utan är i stort sett samma som den som presenterades för 15 år sedan inom ramen för projektet *Fauna Europaea*.

Tyvärr har författarna bommat en viktig aspekt – att kunskapen växer kring artbestämning i fält och från foto. Inget nämns om att skådning, fältartning och fotografering av bin är på frammarsch. En annan brist är resonemanget om honungsbin. Honungsbi diskuteras i ett eget kapitel och författarna överskattar betydelsen av honungsbi som pollinatör. Solitärbin och humlor borde

blivit mer uppmärksammade som betydelsefulla pollinatörer. Konkurrens mellan honungsbi och solitärbin borde också ha belysts, eftersom det är känt att solitärbin kan drabbas av pollenbrist nära kupor.

Glädjande nog finns en ingående diskussion med för- och nackdelar av odling och utsättning av vildbin i syfte att öka pollinering av grödor. I synnerhet finns bra information om risker med den massodling av några få humlearter som numera är etablerad i kommersiell växthusodling, framförallt av tomater.

Författarna slår fast att många arter av vildbin går tillbaka i Europa. De huvudsakliga orsakerna tas upp, bland annat klimatförändringen, betning av utsäde och införsel av främmande arter utöver förändrad markanvändning som är den huvudsakliga orsaken. Detta faktum avspeglas i den europeiska rödlistan för bin, som nu är 6 år gammal, som klassat 187 arter med en hotstatus. Några hårt drabbade arter, som *Bombus confusus* Schenck, 1861 som kraschat i hela Europa, nämns men beskrivs inte i detalj. Flera naturvårdsåtgärder tas upp och fokuserar på partiella habitat för bin, det vill säga boplatser och födosöksmiljö. Naturvårdsåtgärderna presenteras för att man ska kunna skapa dem i sin trädgård eller närmiljö. Det hade varit värdefullt att ha med något om de strategier och förändringar som faktiskt görs på landskapsnivå för att öka mångfalden av bin, till exempel inom europeiska landsbygdsprogram. Det saknas även en djupdykning i de europeiska projekt som odlat och förflyttat populationer i naturvårdssyfte.

Den stora nackdelen är att *Bees of Europe* inte kan användas för att nyckla fram arter. För den som är mer intresserad av övergripande kunskap om systematik, evolution och morfologi av bin, men också andra steklar, rekommenderas ändå boken. Både överfamiljsnyckeln och släktesnyckeln är bra och kommer till nytta för både nybörjare och avancerade entomologer.

För släktesnyckeln till bin finns dock ganska lite att hämta för entomologer baserade i Sverige – i *Bees of Europe* behandlas alla Europas 77 släkten, men 68 av dessa behandlas i Björn Cederbergs, Krister Halls och Alexander Bergs svenska släktesnyckel från 2018 som finns på artfakta.se.

Bees of Europe kan köpas i fransk eller engelsk utgåva direkt från förlaget NAP editions eller från ledande bokhandlare.

MAGNUS STENMARK
magnus.stenmark@calluna.se

